

Retfærdighedskrav. Det er ganske naturligt, om man mener, at der i al Fald maa være visse Tilfælde, hvor den, der har lidt uforstyldt Baretægtsfængsel, et Tab af Frihed og af Være og anden Ulempe og Lidelse, som følger dermed, under visse Betingelser har et Krav paa saadan Godtgjørelse for det Offer, han har maattet bringe i Rettsaaandhøvelsens Interesse; men disse Følelsers Betragtninger, der nødvendig maa staae og saadant Forslag en vis umiddelbar Sympathi, gjøre sig ikke gjældende her, hvor der jo ikke er Spørgsmaal om et saadant Offer i Samfundets Interesse, hvor der i de Retssøgendes Interesse af en Person ydes et Tidsoffer, som efter Omstændighederne ganske vist tillige kan være et lille Offer af Indtægt. Men det er jo Noget, som faa at sige gjælder i en meget stor Udstrækning, at man maa bringe saadanne Offre i Samfundets Interesse. Der er jo en Mangfoldighed af Ombud og Byrder, der paahvile Borgerne i et Samfund til hinandens Fordel gjensidig, uden at man hidtil har tænkt, at der nødvendig af den Grund skulde ydes Erstatning. Man kan altsaa ikke her gjøre lignende Betragtninger gjældende, som ved det andet omtalte Forslag, og man bliver altsaa langt snarere henvist til at prøve, hvorvidt man paa andre Omraader vil tage Konsekvensen af det Princip, som er nedlagt i dette Lovforslag. Jeg vil ogsaa bemærke, at der heller ikke i det andet Forslag, der en Gang har foreligget Folkethinget om denne Sag vil kunne hentes nogen Støtte for dette, nemlig i det store Udfast til Retsreform, til en Forandring i den borgerlige Retspleie og i Strafferetspleien, som paa Grundlag af den store Proceskommissionens Arbejder har været forelagt Folkethinget. Ganske vist var der i dette Forslag optaget en Regel om under visse Betingelser at give Vidner Godtgjørelse for deres Møde; men det staaer i Forbindelse med, at disse Udfast i en ganske overordentlig Grad udvidede den Mødepligt, der kunde komme til at paahvile Vidner. I Mod sætning til den nuværende Ret, der jo indskrænker Pligten til at møde for den Underret, der er Bedkommendes Værneting, var der Spørgsmaal om at udvide den meget betydeligt, nemlig til de store og faa Retskredsje, som man vilde danne, og som ikke svarede til de nuværende Underretskredsje. For de Tilfælde, men ogsaa kun for de Tilfælde, hvor Vidnet skulde møde udenfor sin Underretskreds og tilbagelægge en større Veilængde for at komme til Mødestedet, gif Forslaget ud paa, at der skulde gives Erstatning og Godtgjørelse, medens der derimod i de Tilfælde,

hvor Mødepligten var den samme eller i Virkeligheden endogsaa mere udvidet i Forhold til, hvad der nu gjælder, ikke i Forslaget var optaget Noget om, at der skulde gives Erstatning. Der er saaledes ikke her Tale om at kunne henvise til det Princip, som i det nævnte Forslag var blevet optaget, men man maa tværtimod sige, at Forslaget, saaledes som det her foreligger, staaer i Strid med det, som i hint Forslag var blevet antaget af Proceskommissionen og af Regjeringen ved Fremlæggelsen af Forslaget.

Det forekommer mig ogsaa i det Mindste meget tvivlsomt, om man kan sige, at der er naturlig Grund til at indrømme den Godtgjørelse og det Vederlag, der er Tale om. Jeg kan for det Første ikke skjønne, at der her er Tale om en meget besværlig Byrde for Borgerne; den kan naturligvis ved tilfældige Omstændigheder for den Enkelte blive byrdefuld, men det maa jo dog vel ganske i Almindelighed siges, at det ikke er en af de Byrder, som Borgerne her i Landet føle mere trykkende end saa mange andre Byrder, med Hensyn til hvilke der ikke hidtil har været tænkt paa og vel næppe vil blive tænkt paa at give Erstatning paa lignende Maade. Jeg kan heller ikke skjønne, at denne Byrde, Vidnepligten og Mødepligten i den Anledning, er uretfærdig, hvilket uretfærdigt paa de Enkelte. Ganske vist kan det, fordi Tilfældet spiller en Rolle her, være saa, at for den Enne faar denne Pligt maasse aldrig nogen Betydning, idet der aldrig kommer det Tilfælde, at han maa møde i Retten og afgive Vidnesbyrd, medens dette for den Anden kan hænde oftere; men der er ingen Uretfærdighed i selve Principet, nemlig at det er Borgerpligt for Enhver, naar hans Hjælp tiltrænges, at møde i Retten for at afgive Vidnesbyrd, saa at det selvfølgelig maa bero paa, om denne Trang til hans Vidnesbyrd indtræder, om den fælles Pligt bliver aktuel for den Enkelte. Det forekommer mig derfor, at man ikke kan sige, at der her er Tale om en særdeles byrdefuld og i Principet uretfærdig fordelt Byrde for Borgerne, af Hensyn til hvilke man for at udjævne Byrden maatte etablere det nye Princip, som dette Forslag indeholder, og som det synes mig fremdeles maa føre til Konsekvenser, der gaa langt udover det her foreliggende Omraade, og som maa gjøre En betænkkelig ved det. Det er vel klart, det er vistnok Meningen af Forslaget, at der her kun er Spørgsmaal om den, der møder som Vidne for en Ret, og at ogsaa den Bestemmelse, som indeholdes i den første Paragrafs andet Stykke, ligeledes kun tilsigter Møde for en